

DOPIŠ PRO TEBE

SLOVA BEZ MASKY

15/75

Vyberme si z velkého slovníku zamaskovaných a pokřivených slov několik pojmů a pokusme se je rozebrat, abychom poznali jejich skutečnou tvář.

1. MANIPULACE

Toto moderní slovo znamená » ovládání«, ovšem myslí se tím obvykle nečestné jednání, které má ovlivnit druhé podle vlastního přání. Při hlasování smějí k urnám jen lidé, na které je spolehnutí; při dobrozdání se volí jen odborníci vlastního smýšlení a ti zase vyberou jen ty údaje, které mluví pro zamýšlený důkaz. Taková manipulace je prostě švindl.

Ale co manipulace veřejného mínění, svědomí nebo vnitřního postoje? Kdo nemá vlastní úsudek, je snadno manipulovatelný. Musí přijmout cizí – pokud o nějaký vůbec stojí. Mají však všichni takové schopnosti či vzdělání, aby si utvořili vlastní správný úsudek? Známe my, křesťané, svou víru tak dobře, že nenaletíme na nevěreckou, protináboženskou » manipulaci« ?

Proto existují informace, vzdělání, návod, učení, škola. Existuje i učitelský úřad Církve. To už není manipulace – jinak bychom museli odstranit výchovu a vzdělání. Nečistým manipulacím se však bránit musíme. Dají se dokázat – a pak má vypuknout bouře odporu a nevole. Nesmíme však mluvit hned o manipulaci, vysloví-li nějaká instituce své mínění nebo dává návod. Kdo

v tomto případě mluví bez důkazu o nečisté manipulaci – dopouští se jí sám. Rozsévá zlobu a podrývá důvěru k dobrým institucím. Je to nejstarší a nejoblíbenější manipulace veřejného mínění a svědomí. Už v první knize Starého Zákona – Genesis – manipuloval had-ďábel svědomím Adama a Evy. Skutečná manipulace je vědomý podvod; ale ten musíme nejdříve dokázat.

2. PŘÍSPĚVEK K DISKUSI

Dnes je zvykem, že nepříjemný požadavek nebo nařízení se přijímají jen jako příspěvek k diskusi. Tím se oslabují. Příspěvek je přece před diskusí – proto je stejně nezávazný jako diskuse. Předpokládá se tak, že pevná jistota a zákony vůbec neexistují, že se musí po dlouhé diskusi a hlasování teprve ustanovit.

Nezdá se vám to podezřelé? Rámec lidského je sice široký, ale má hranice, za nimiž začíná nelidské. Rámec křesťanského je také velmi široký, ale kdo jej překročí, není už křesťanem a nepatří do katolické Církve.

Neexistují totiž jen věci, o nichž se může a má diskutovat, existují i věci, u nichž diskuse přestává, protože je nesmyslná. Skutečnosti nemůžeme odporovat. Můžeme ji ovšem zamlžit, ale pak je nebezpečná jako zamlžená skála pro letadlo.

Dříve jsme museli leccos nejistého přijímat bez kritiky – jinak byla naše pravověrnost při nejmenším pochybná. Nebylo to správné. Skutečnost se nedá nadekretovat. Musíme ji zkoumat.

Dnes se přehání opačně. Dříve překračovaly požadavky autorit správnou míru – dnes se překračují hranice pravdy a jistoty. Pak se vše stává pochybným, nejistým, mlhavým. Dříve se nesmělo diskutovat; znamená to, že dnes se má jen diskutovat? Že neexistuje závazná autorita? Kdo bere všechno jen jako otázku, musí brát jako otázku i sebe – jako člověka a křesťana. Ale pak se utopí v nejistotě a bezradnosti a naletí na každý omyl a lež – jen když jsou obratně přestrojené za pravdu.

3. TRADICE

Tradice je starý člověk v nás, který koření v minulosti. Dnes se po tradici hází kamením, částečně právem. Leccos už není k potřebě a jen překáží.

Ale tradice existuje – ať chceme nebo ne. Kdo utluče tradici, utluče i nového člověka, který je vlastně jen jinak oblečený než člověk starý. Starý člověk nebyl dosud nikdy ubit. Kdysi jakýsi chlupatý tvor dostal duši. Tento chlupáč v nás existuje dosud. Vidíme to, když se i kultivovaní lidé – nejen za války či v revoluci – začnou chovat jako zvířata. Starý zákon byl sice nahrazen Novým, ale i tam se objevil. Nejen v liturgii, kde opakujeme Alleluja a Amen, nejen v Desateru Božího přikázání. Sv. Pavel je totiž pokřtěný Šavel.

Vírou a milostí jsme se ovšem stali novými lidmi, tato obnova se však odehrála v nedosažitelných hlubinách naší duše. Něco se změnilo – ne však všechno.

Existuje vůbec »tradiční« křesťanství? Z dob apoštolů je jen jedna Církev. Ta sa někdy více, někdy méně řídí pokyny Kristovými, někdy jim rozumí lépe, někdy si je vykládá méně správně – ale je to stále stejná Církev. Odstrihnout vše, co bylo před koncilem, znamená stříhnout do vlastního těla. Zůstane ubohoučký, kvílící a života neschopný zbyteček. Můžeme dupat do země, na níž stojíme–někdy i právem–ale odstranit ji nemůžeme.

Církev se vždy měnila, rostla. Přehorliví obránci tradice i zuřiví novotáři bojují vlastně proti Církvi. Je totiž tradice, která musí být odstraněna a tradice, která se odstranit nedá a nesmí.

4. SVOBODA

Kdybychom řekli lidem, kteří touží po svobodě, že mnohem důležitější než svoboda mluvit a dělat co chceme, je svoboda vnitřní – totiž chtít to, co se chtít má – asi by se nám vysmáli jako moralistům a intelektuálům, nebo zrádcům, kterým se za svobodu bojovat nechce.

V četbě o umučení Páně čteme, že se Pán proti násilí nepostavil a Petrovi dokonce zakázal, aby ho hájil mečem. A Pán chtěl přece člověka osvobodit! Od čeho? Od vnitřního, hlubokého, vše pronikajícího otroctví – od sobectví.

Tedy od hříchu? Všechny hříchy jsou zplozeny odporem člověka otevřít se Bohu a odpovědět mu. Věřit neznamená jen uznat, že existuje Bůh. Plnit přikázání lásky nedokáže sobecký,

tj. nesvobodný člověk. Sobectví brání člověku v rozhovoru s Bohem a s lidmi. Sobec hovoří v samých » JÁ «. Spasení znamená prakticky zbavit se sobectví, které je překážkou víry i lásky.

Člověk musí mít vnější svobodu – také ve věcech víry a mravů. Ale křesťan se musí osvobodit především vnitřně sám od sebe, jinak je křik po svobodě jen ubohá, pokazená náhražka.

Celá svoboda je svoboda vnější i vnitřní – poloviční svoboda není svoboda vůbec.

5. POSITIVNÍ STRÁNKA VĚCI

Slovo » pozitivní « je vhodná nálepka na méně přijatelné věci. V nacistickém programu stála strana na půdě » pozitivního křesťanství. « Každá diktatura se snaží » pozitivně « zapráhnout křesťanství do své káry.

Podívejme se však na toto slůvko blíže. » Positivní « kritika je často omluva, ponížujeme-li druhého. Tak se ucpou ústa obhajobě, protože proti » pozitivní « kritice nemůže přece nikdo nic namítat a já sám se zbavím kritiky vlastního jednání. A tak se vyslovují pochybná tvrzení, experimentuje se bez ohledu na rozum a zkušenost – prostě » pozitivní « jednání se osvobozuje od » negativního « ostychu, ohleduplnosti, rozumu. Nebo se hájí nesmysl – vždyť musíme vidět také » pozitivní « stránku věci!

Úplně negativní není nic. Na čem vůbec nic není, to neexistuje. Ze všeho se dá vyškrábat něco » pozitivního « – jenže se to nesmí nalepit na negativní celek. Či je jedovatý had méně nebezpečný když se mu na ocásek přilepí lístek: Zaručeně nejedovatý? Ocasem had nekouše – ale ocásek nevyváží negativní jed v zubech. I tento jed je vlastně » pozitivní «, vždyť jím had hubí myši.

Prostě: hledíme-li na věc pozitivně, máme radost a naději – pokud nás nepoučí negativní stránka věci, že je to v podstatě věc smrtící – tj. lživá, ničící. Lidé, kteří nás chtějí zničit, ukazují tu trošku pozitivního, co na jejich nauce je, ale cudně zamlčují obrovskou horu negativního, která nás – dáme-li se nachytat – zavalí a zničí.

M. H.